

ISO normy, STN, ČSN, EN v bibliografickom popise – prehľad jednotlivých druhov

PhDr. Anna Kucianová
NBÚ SNK Martin

V bibliografickom popise a ďalších činnostiach sa uplatňuje množstvo typov noriem ISO, STN, ČSN, EN a ďalších.

Hlavným garantom spracovávanía noriem zo všetkých vedných odborov ľudského poznania je ISO = International Standard Organization = Medzinárodná organizácia pre normalizáciu, ktorá je celosvetová federácia národných normalizačných organizácií. Na medzinárodných normách zvyčajne pracujú technické komisie ISO. Každý člen ISO, ktorý sa zaujíma o predmet, pre ktorý sa vytvorila technická komisia, má právo byť zastúpený v tejto technickej komisii. Na práci sa zúčastňujú medzinárodné organizácie, vládne aj mimovládne, s ktorými ISO nadviazala pracovný styk. ISO úzko spolupracuje s Medzinárodnou elektrotechnickou organizáciou (IEC) vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa normalizácie v elektrotechnike.

Návrhy medzinárodných noriem prijaté technickými komisiami sa rozosielajú členom ISO na hlasovanie. Vydanie medzinárodnej normy si vyžaduje najmenej 75 percent hlasujúcich členov. Medzinárodné normy sa navrhujú podľa pravidiel uvedených v smerniciach ISO/IEC, časti 2.

Technická komisia TK 69 Terminológia, informácie a dokumentácia sa konštituovala v novembri 1998 rozšírením pôvodnej, zameranej len na terminológiu, o oblasť informácií a dokumentácie. Činnosť TK 69 pokrýva tematický záber dvoch medzinárodných normalizačných komisií – International Organization for Standardization (ISO) – ISO Technical Committeess (TC) TC 37 Terminology and other language resources a ISO TC 46 Information and Documentation.

Národným garantom spracovania a vydávania noriem v Slovenskej republike je Slovenský ústav technickej normalizácie

Väčšina noriem sa dotýka rôznym spôsobom spracovania dokumentov, rôznych jeho oblastí, ale aj ďalších bibliografických, knižničných a informačných činností.

Zoznam v súčasnosti platných noriem:

1. ČSN 01 0199: 1975, Vydavateľská úprava odborných časopisů

2. **STN 01 0188: 1982, Tvorba predmetových hesiel**
3. **ČSN 01 0180: 1984, Mezinárodní desetinné třídění**
4. **ČSN 01 0193: 1987, Jednojazyčný tezaurus. Složení, uspořádání a formální úprava**
5. **ČSN 01 0168: 1987, Tvorba jmenného záhlaví**
6. **ČSN 01 0169: 1989, Zkratky slov ve jmenném záznamu dokumentu**

Táto norma je prepojená s novšou normou **STN 01 0169 (ISO 832): 1998, Informácie a dokumentácia. Bibliografický popis a odkazy. Pravidlá skracovania bibliografických termínov**

ČSN 01 0195: 1990, Bibliografický záznam (zrušená február 2007)

7. **ČSN 01 0172 (ISO 5964): 1991, Pokyny pro vypracování a rozvíjení vícejazyčných tezurů**
8. **ČSN 01 0164 (ISO 2384): 1992, Dokumentace. Formální úprava překladů**
9. **ČSN 01 0166: 1993, Nakladatelská (vydavatelská) úprava knih a některých dalších druhů neperiodických publikací**
10. **STN ISO 5127 (STN 01 0165): 2004, Informácie a dokumentácia. Slovník**

Táto norma ruší a nahrádza dve pôvodne platné normy:

ČSN 01 0167 (ISO 5127-1):1993, Dokumentace a informace. Slovník. Část 1: Základní pojmy

11. ČSN 01 0165 (ISO 5127-3a): 1993, Dokumentace a informace. Slovník. Část 3a): Akvizice, identifikace a analýza dokumentu a dat

12. STN ISO 6357 (STN 01 0144): 1997, Dokumentácia. Názvy na chrbtoch kníh a iných publikácií

13. STN ISO 2145 (STN 01 0184): 1997, Dokumentácia. Číslovanie oddielov a pododdielov písaných dokumentov

14. STN ISO 5963 (STN 01 0173): 1997, Dokumentácia. Metódy analýzy dokumentov, určenie ich tém a výber indexačných termínov

15. STN ISO 214 (STN 01 0194): 1998, Dokumentácia. Abstrakty (referáty) pre publikácie a dokumentáciu

16. STN ISO 690 (STN 01 0197): 1998, Dokumentácia. Bibliografické odkazy. Obsah, forma a štruktúra

17. STN ISO 832 (STN 01 0169): 1998, Informácie a dokumentácia. Bibliografický popis a odkazy. Pravidlá spracovania bibliografických termínov

18. STN ISO 18 (STN 01 0145): 1999, Dokumentácia. Obsah periodík

19. STN ISO 1086 (STN 01 0143): 1999, Informácie a dokumentácia. Titulné listy kníh

- ISO 9706: 1999, Informácie a dokumentácia. Papier na dokumente. Požiadavky na s
stálosť**
- 20. STN ISO 7154 (STN 01 0181): 1999, Dokumentácia. Zásady bibliografického radenia**
- 21. STN ISO10241 (STN 01 0011):2000, Medzinárodné technologické normy. Tvorba a
úprava**
- 22. STN ISO 11620 (STN 01 0149): 2000, Informácie a dokumentácia. Ukazovatele
výkonu knižníc**
- 23. STN ISO 2709 (STN 01 0148): 2000, Informácie a dokumentácia. Formát na výmenu
informácií**
- STN ISO 5966 (STN 01 0146): 2000, Dokumentácia. Úprava vedeckých
a technických správ**
- 24. STN ISO 10160 (STN 01 0151): 2000, Informácie a dokumentácia. Prepojenie
otvorených systémov. Medziknižničná výpožičná služba, definícia a aplikácia**
- 25. STN EN 28601 (STN 97 8601): 2000, Dátové prvky a formáty výmeny. Výmena
informácií. Prezentácia dátumu a času**
- 26. STN ISO 23950 (STN 01 0147): 2001, Informácie a dokumentácia. Prenos informácií
(Z 39.50). Definícia aplikačnej služby a špecifikácia protokolu**
- 27. STN ISO 3297 (STN 01 0187): 2001, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné
štandardné číslo seriálových publikácií (ISSN)**
- 28. STN ISO 10957 (STN 01 0178): 2001, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné
štandardné číslo hudobnín (ISMN)**
- 29. STN ISO 1951 (STN 01 0503): 2001, Lexikografické značky a typografické konvencie
na používanie v terminografii**
- 30. STN ISO 4 (STN 01 0196): 2001, Informácie a dokumentácia. Pravidlá skracovania
slov z názvov a názvov dokumentov**
- 31. STN ISO 690-2 (STN 01 0197): 2001, Informácie a dokumentácia. Bibliografické
citácie. Časť 2: Elektronické dokumenty alebo ich časti**
- 32. STN EN ISO 9707 (STN 01 0175): 2001, Informácie a dokumentácia. Štatistika
produkcie a distribúcie kníh, novín, periodík a elektronických publikácií (ISO 9707:
1991)**
- 33. STN ISO 999 (STN 01 0192): 2001, Informácie a dokumentácia. Zásady spracovania,
usporiadania a grafickej úpravy registrov**
- 34. STN ISO 10444 (STN 01 0176): 2002, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné
štandardné číslo technickej správy (ISRN)**

35. STN ISO 215 (STN 01 0177): 2002, Dokumentácia. Formálna úprava príspevkov do periodík a iných seriálových publikácií
36. STN ISO 1087-1 (STN 01 0012): 2003, Terminologická práca. Slovník. Časť 1: Teória a aplikácia
37. STN EN ISO 2789 (STN 01 0150): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodná knižničná štatistika
38. STN ISO 5127 (STN 01 0165): 2004, Informácie a dokumentácia. Slovník
39. STN ISO 15707 (STN 01 0154): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodný štandardný kód pre hudobné diela (ISWC)
40. STN ISO 15706 (STN 01 0153): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné štandardné číslo audiovizuálnych záznamov (ISAN)
41. STN ISO 3901 (STN 01 0152): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodný štandardný kód pre záznamy (ISRC)
42. STN ISO 8459-5 (STN 01 0155): 2004, Informácie a dokumentácia. Súpis bibliografických dátových prvkov. Dátové prvky na výmenu katalógových záznamov a metadát
43. STN ISO 704 (STN 01 0013): 2004, Terminologická práca. Princípy a metódy
44. STN ISO 639-1 (STN 01 0400): 2006, Kódy na vyjadrenie názvov jazykov. Časť 1.: Dvojmiestne abecedné kódy
45. STN ISO 12616 (STN 01 0156): 2006, Informácie a dokumentácia. Prekladateľsky orientovaná terminografia
46. STN ISO 2108 (STN 01 0189): 2006, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné štandardné číslo knihy (ISBN)
47. STN ISO 17933 (STN 01 0156): 2006, Informácie a dokumentácia. Výmena generických elektronických dokumentov (GEDI)
48. STN ISO 639-2 (STN 01 0400): 2006, Kódy na vyjadrenie názvov jazykov. Časť 2.: Trojmiestne abecedné kódy
49. STN ISO 1087-2 (STN 01 0012): 2006, Terminologická práca. Slovník. Časť 2.: Počítačové aplikácie
50. STN EN ISO 3166 (STN 01 0190): 2000, Kódy na reprezentáciu názvov krajín a ich častí. Časť 1.: Kódy krajín
51. STN ISO EC 13250 (STN 01 0157): Informačné technológie. Aplikácie SGML. Mapy námetov

52. STN ISO EN 9000 (STN 01 0300): 2006, Systémy manažérstva kvality. Základy a slovník

53. STN ISO 860 (STN 01 0010): 1998, Terminologická práca. Harmonizácia pojmov a termínov

54. STN 01 6910: 1998, Pravidlá písania a úpravy písomností

55. STN ISO 21127 (STN 01 0157): Informácie a dokumentácia. Referenčné ontológie na výmenu informácií kultúrneho dedičstva

56. ČSN 01 0191: 1980, Formální úprava jednorázových bibliografických soupisů

1. ČSN 01 0199: 1975, Vydavateľská úprava odborných časopisů

Táto norma stanovuje základné prvky vydavateľskej úpravy odborných časopisov a spôsob ich používania v jednotlivých číslach a celých ročníkoch týchto časopisov. Je určená všetkým organizáciám, vydávajúcim časopisy, ktoré sú registrované podľa príslušnej právnej normy pre periodickú tlač a ktorých obsah je zameraný vedeckú, technickú a inú odbornú problematiku.

Vydavateľská úprava je také usporiadanie formy publikácií, ktoré účelným a jednotným uvádzaním jednotlivých údajov o názve, obsahu, rozsahu, výrobe publikácie a pod. uľahčuje využívanie publikácie v sfére čitateľskej, knižničnej, bibliografickej, distribučnej atď. Odborné časopisy sú periodickou tlačou vydávanou v pravidelných intervaloch – najmenej však dvakrát ročne – pod rovnakým názvom. Sú určené pre určitú oblasť odbornej činnosti, neslúžia aktuálnemu všeobecnému dennému spravodajstvu.

2. STN 01 0188: 1982, Tvorba predmetových hesiel

Táto norma platí pre tvorbu predmetových hesiel používaných predovšetkým v predmetových katalógoch a kartotékach vytváraných v češtine alebo v slovenčine.

Norma je určená pre konvenčné spracovanie dokumentov, je možné ju uplatňovať aj pre počítačové spracovanie, ktoré používa predmetové heslá na radenie.

Norma platí pre tvorbu predmetových hesiel určených pre novo vznikajúce predmetové katalógy a kartotéky a slovníkové katalógy a kartotéky.

Ustanovenia normy sa nevzťahujú na spracovanie a formálnu úpravu

- jednojazyčných tezaurov (tie sú stanovené normou ČSN 01 0193)

- predmetových registrov (tie sú stanovené normou ČSN 01 0192).

3. ČSN 01 0180: 1984, Mezinárodní desetinné třídění

Táto norma obsahuje základnú štruktúru Medzinárodného desatinného triedenia (MDT), tvorenú výberom najdôležitejších znakov MDT podľa vydania v roku 1973, ako aj pravidlá pre voľbu a vytváranie znakov MDT, ich spájanie, poradie a radenie.

Medzinárodné desatinné triedenie je univerzálnou hierarchicky usporiadanou sústavou, používajúcou desatinnú notáciu pre indexovanie všetkých druhov dokumentov, ktoré majú vzťah k jednotlivým oblastiam ľudského poznania.

4. ČSN 01 0193: 1987, Jednojazyčný tezaurus. Složení, uspořádání a formální úprava

Táto norma stanovuje pravidlá pre štruktúru a formálnu úpravu jednojazyčných tezaurů v češtine a slovenčine, slúži na spracovanie a vyhľadávanie vedeckých, technických a ekonomických informácií.

Tezaurus je riadený a meniteľný slovník lexikálnych jednotiek, opierajúci sa o slovnú zásobu jedného prirodzeného jazyka, vyjadrujúci sémantické vzťahy medzi lexikálnymi jednotkami a určený na spracovanie a vyhľadávanie informácií.

5. ČSN 01 0168: 1987, Tvorba jmenného záhlaví

Táto norma platí pre všetky druhy tlačených a netlačených dokumentov (bez ohľadu na druh nosiča informácií), príp. i častí dokumentov alebo súborov dokumentov (t.j. na monografickej, analytickej a súbornej úrovni jednotiek), ak majú znaky potrebné pre vypracovanie menného záznamu.

Čiastočné odchýlky od niektorých ustanovení tejto normy sú povolené:

- pri pokračujúcom budovaní rozsiahlych katalógov a kartoték, ktoré nie je možné podľa tejto normy jednorazovo upraviť,
- v neperiodických bibliografických súpisoch, ktorých vydávanie už bolo začaté alebo ktoré sú v dobe vydania normy už pripravené na vydanie.

Norma stanoví zásady tvorby záhlaví menného záznamu zloženého zo záhlaví – v tejto norme všeobecne označovaného ako hlavné záhlavie – a z popisných údajov podľa ČSN 01 0195 Bibliografický záznam a nadväzujúcich pravidiel. Uvádza tiež základné pravidlá pre vymedzenie záhlaví zvláštnych odkazov a záhlaví všeobecných odkazov v menných zostavách.

6. ČSN 01 0169: 1989, Zkratky slov ve jmenném záznamu dokumentu

Táto norma je prepojená s novšou normou **STN ISO 832 (STN 01 0169): 1998, Informácie a dokumentácia. Bibliografický popis a odkazy. Pravidlá skracovania bibliografických termínov.**

Pôvodná norma z roku 1989 stanovuje zásady pre skracovanie a pre používanie často sa vyskytujúcich slov a slovných spojení v mennom zázname dokumentu. Norma sa nevzťahuje na skracovanie názvov časopisov a iných periodík, ani na názvy normalizačných organizácií a technických noriem. Norma obsahuje 4 kapitoly. Prvé tri z nich boli zrušené a v novej norme STN ISO 832 (STN 01 0169): 1998 sú prepracované, ale štvrtá časť Zoznam skracovaných slov a slovných spojení zostala v pôvodnom znení a je platná.

ČSN 01 0195: 1990, Bibliografický záznam (zrušená február 2007)

Táto norma unifikuje štruktúru a schému bibliografického záznamu a zásady vytvárania popisných údajov bibliografického záznamu. Ustanovenia normy sa týkajú záznamov určených pre sekundárne dokumenty všetkých typov a foriem, bez ohľadu na účel a techniku ich prípravy.

Pre bibliografické citácie uverejňované ako súčasť textu primárnych dokumentov platila pôvodne ČSN 01 0197, v súčasnosti platí STN ISO 690 a STN ISO 690-2.

Norma je určená pre všetky pracoviská, ktoré spracovávajú záznamy dokumentov, osobitne pre knižnice, bibliografické pracoviská a informačné pracoviská.

Bibliografický záznam je z hľadiska tejto normy metodicky jednotne spracovávaný záznam dokumentu, funkčne určený pre bibliografické systémy, súpisy a kartotéky, knižničné katalógy, rešerše a ďalšie sekundárne dokumenty. Z hľadiska rozsahu popisných údajov sa rozlišuje základný záznam, záznam pre registrujúcu národnú bibliografiu a záznam pre špeciálne účely.

Norma bola zrušená vo februári 2007, nahrádzajú ju jednotlivé štandardy ISBD.

7. STN 01 0172 (ISO 5964): 1991, Pokyny pro vypracování a rozvíjení vícejazyčných tezaurů

Trend k rozvoju medzinárodnej výmeny informácií kladie rastúci dôraz na viacjazyčnú spoluprácu. Informačné systémy prerastajú jazykové bariéry, čo vyvoláva výrazný rast indexačných a vyhľadávacích prostriedkov buď na jazyku úplne nezávislých (napr. BSO Broad System of Odering) alebo viacjazyčných. Pomôcky tohto druhu sú nevyhnutné, ak vyhľadávanie dokumentov indexovaných vo viac ako jednom jazyku nie je viazané na voľbu a použitie jedného dominantného jazyka. Je nutné mať na zreteli, že viacjazyčné tezaury

hrajú kľúčovú rolu pri zdokonaľovaní bibliografickej kontroly literatúry v globálnom celosvetovom merítku.

Prvým krokom k dosiahnutiu kompatibility medzi tezaurami informačných systémov a služieb obsahujúcich lexikálne jednotky v rôznych prirodzených jazykoch je normalizácia procedúr pri vytváraní viacjazyčných tezaurov. Popis a charakteristika procedúr umožní naviac pracovníkom zapojeným do tejto činnosti využiť skúsenosti druhých a uplatniť logický a dôsledný postup opierajúci sa o odporúčania, ku ktorým sa dospelo v priebehu diskusií na medzinárodnej úrovni.

8. ČSN ISO 2384 (STN 01 0164): 1992, Dokumentace. Formální úprava překladů

Táto norma stanovuje pravidlá pre formálnu úpravu prekladov v normalizovanej forme, ktorá umožní jednoduchosť ich použitia rôznymi kategóriami používateľov.

Účelom prekladu je snaha nahradiť do určitej miery originálny dokument, aj keď chronologicky je každý preklad vo svojom vzťahu k originálu odvodený. Ak sa preklad považuje za primárny dokument, musí existovať možnosť identifikovať originálnu verziu.

Táto norma sa zaoberá súčasne obidvomi aspektmi prekladov.

Norma platí pre všetky preklady, či sú úplné, čiastočné alebo skrátené. Neplatí pre referáty (abstrakty). Uvádza štyri druhy prekladov, ktoré môžu byť použité ako návod pre všetky ostatné druhy.

Norma sa nezaobera technickými podrobnosťami prekladu, ako sú sadzba, rozmery a ďalšie špecifikácie, týkajúce sa papiera, okrajov, spôsobu tlače a typografie. Prekladatelia a redaktori by mali rešpektovať zodpovedajúce štátne a medzinárodné normy pre tieto otázky.

9. STN 01 0166: 1993, Nakladatelská (vydavatel'ská) úprava knih a některých dalších druhů neperiodických publikací

Táto norma stanoví zásady formálnej vydavateľskej úpravy kníh (vrátane viacväzkových súborov a nepravých periodík, ktorých zväzky majú podobu knihy), brožúr a čo sa týka tiráže, tiež jednolistových publikácií (máp, reprodukcí, portrétov, názorných pomôcok a pod.), tlačených po oboch stranách listu. Norma sa vzťahuje aj na účelové a záujmové publikácie. Cieľom normy je prispieť k jednoznačnejšej formálnej úprave publikácií, a tým aj k ľahšiemu a operatívnejšiemu využívaniu.

Norma je zameraná predovšetkým na skladbu, usporiadanie a umiestnenie dôležitých údajov o publikácii a ďalších náležitosti. Pri dodržaní stanovených zásad norma neobmedzuje rozmanitosť výtvarnej, grafickej a typografickej úpravy.

10. STN ISO 5127 (STN 01 0165): 2004, Informácie a dokumentácia. Slovník

Táto norma obsahuje v sebe dve bývalé platné normy:

ČSN 01 0167 (ISO 5127-1):1993, Dokumentace a informace. Slovník. Část 1: Základní pojmy

11. ČSN 01 0165 (ISO 5127-3a): 1993, Dokumentace a informace. Slovník. Část 3a): Akvizice, identifikace a analýza dokumentu a dat

Medzinárodnú normu ISO 5127 pripravila Technická komisia ISO/TC 46, Informácie a dokumentácia, podvýbor SC3 Terminológia informácií a dokumentácie.

Ruší a nahrádza uvedené normy a ďalšie normy týkajúce sa terminológie. Ruší a nahrádza normy:

ISO 5127-1: 1983, ISO 5127-2: 1983, ISO 5127-3a: 1981, ISO 5127-6: 1983, ISO 5127-11: 1987, ktoré reviduje. Toto vydanie nahrádza aj normy: ISO/DIS 5127-1: 1996, ISO/DIS 5127-2: 1998, ISO/DIS 5127-4: 1983, ISO/DIS 5127-5: 1997, ISO/DIS 5127-7: 1998, ISO/DIS 5127-8: 1984, ISO/DIS 5127-9: 1997, ISO/DIS 5127-10: 1998, ISO/DIS 5127-12: 1998 a ISO/DIS 5127-14: 1996.

Norma ISO 5127 bola vydaná v 80. rokoch 20. storočia. Odvtedy však rozvoj v oblasti informácií a dokumentácie natoľko pokročil, že sa ukázala nutnosť pristúpiť k revidovaniu tejto normy. Tak sa v máji 1994 na 26. zasadnutí ISO/TC 46/SC 3 rozhodlo o revidovaní normy ISO 5127. Jej revidovaná podoba bola vydaná v roku 2001.

Cieľom normy je uľahčiť medzinárodnú komunikáciu v oblasti informácií a dokumentácie.

Norma uvádza termíny a definície vybraných pojmov týkajúcich sa tejto oblasti a identifikuje vzťahy medzi heslami.

Predmet tejto normy je v súlade s ISO/TC 46 Normalizácia praxe v knižniciach, informačných a dokumentačných strediskách, indexačných a referátových službách, informačnej vede a vydavateľskej činnosti.

12. STN ISO 6357 (STN 01 0144): 1997, Dokumentácia. Názvy na chrbtoch kníh a iných publikácií

Knihy a podobné publikácie, ktoré sa uchovávajú na poličkách alebo v radoch, sú prehľadnejšie umiestnené, ak uvádzanie názvov na chrbtoch kníh je normalizované. Žiaľ v rôznych krajinách sa vyvinuli rôzne spôsoby uvádzania (priečny, vzostupný, zostupný alebo stĺpcový). Keďže knižničné fondy sú viacjazyčné, sťažuje to rýchlu a pohotovú identifikáciu publikácií na policiach.

Účelom tejto medzinárodnej normy je umožniť vydavateľom kníh, periodík, technických správ a ďalších podobných publikácií použiť normalizované postupy uvádzania písmen v názvoch na chrbtoch kníh alebo akúkoľvek inú identifikáciu, ktorá by bola užitočná pre používateľov knižníc, knižný obchod a pod.

13. STN ISO 2145 (STN 01 0184): 1997, Dokumentácia. Číslovanie oddielov a pododdielov písaných dokumentov

Táto medzinárodná norma stanovuje systém číslovania oddielov a pododdielov v písaných dokumentoch. Vzťahuje sa na všetky druhy písaných dokumentov, napr. rukopisy, tlačené dokumenty, knihy, články z časopisov, návody na použitie a normy.

Číslovanie oddielov a pododdielov v písaných dokumentoch sa odporúča vtedy, ak

- objasňuje postupnosť, význam a vzájomné vzťahy jednotlivých oddielov a pododdielov,
- uľahčuje vyhľadávanie a výber určitých častí textu a umožňuje citovať jednotlivé časti textu,
- umožňuje odkazy v rámci napísanej práce.

14. STN ISO 5963 (STN 01 0173): 1997, Dokumentácia. Metódy analýzy dokumentov, určenie ich tém a výber indexačných termínov

Táto medzinárodná norma popisuje odporúčané postupy na analýzu dokumentov, určenie ich tém a výber zodpovedajúcich indexačných termínov. Zameriava sa na začiatkové etapy indexovania a netýka sa praxe žiadneho určeného typu indexačného systému, ani prekoordinovaného, ani postkoordinovaného. Popisuje všeobecné postupy analýzy dokumentu, ktoré sa môžu aplikovať vo všetkých indexačných podmienkach. Tieto metódy sú však určené osobitne pre také systémy indexovania, v ktorých sa témy dokumentov vyjadrujú v zhustenej forme a pojmy sú vyjadrené termínmi slovníka selekčného jazyka. V tomto zmysle sa za slovník selekčného jazyka pokladá podmnožina termínov vybratá z prirodzeného jazyka a riadená napr. tezaurem. Tieto metódy by však vyhovovali aj systémom, v ktorých pojmy pre potreby vyhľadávania reprezentujú znaky vybraté z tabuliek určitej klasifikácie.

15. STN ISO 214 (STN 01 0194): 1998, Dokumentácia. Abstrakty (referáty) pre publikácie a dokumentáciu

Stále rastúci objem vzdelávacích, vedeckých, technických a ďalších informačných a náučných dokumentov si čoraz naliehavejšie vyžaduje, aby čitatelia primárnych dokumentov i používatelia sekundárnych informačných služieb mohli rýchlo a presne identifikovať základný obsah každého dokumentu. Takejto pohotovej identifikácii pomôže, ak autor primárneho dokumentu (za pomoci vydavateľov) vytvorí vhodný názov a výstižný abstrakt. Táto norma predkladá zásady na tvorbu a úpravu abstraktov (referátov) z dokumentov. Dôraz sa kladie na abstrakty, ktoré vytvárajú autori primárnych dokumentov, a ich publikovanie, pretože také abstrakty môžu byť užitočné pre čitateľov týchto dokumentov a reprodukovateľné bez zmeny alebo len s malými zmenami v sekundárnych publikáciách a službách. Základné zásady sú vhodné na tvorbu abstraktov inými osobami, ako sú autori, takže v norme sú zahrnuté aj špecifické návody na úpravu abstraktov pre sekundárne publikácie a služby.

16. STN ISO 690 (STN 01 0197): 1998, Dokumentácia. Bibliografické odkazy. Obsah, forma a štruktúra

Medzinárodná norma spresňuje údaje, ktoré sa používajú v bibliografických odkazoch na publikované dokumenty, monografie a seriálové publikácie, na kapitoly a články, ktoré sú v nich obsiahnuté, ako aj na patentové dokumenty.

Určuje povinné poradie údajov v bibliografickom odkaze, stanovuje pravidlá ich zápisu a úpravu informácií, ktoré sa vzťahujú na zdrojovú publikáciu.

Táto medzinárodná norma je určená autorom a vydavateľom na vytváranie bibliografických odkazov, ktoré sa zaraďujú do bibliografií, a na formuláciu citácií, ktoré sa nachádzajú v texte a spájajú text so záznamom v zozname bibliografických odkazov. Nepoužíva sa na úplný bibliografický popis, ktorý pripravujú knihovníci, bibliografi, indexátori. Norma sa týka odkazov na všetky publikované, tlačené alebo netlačené dokumenty. Nevzťahuje sa na odkazy na rukopisy alebo iné nepublikované dokumenty.

Medzinárodná norma spresňuje údaje, ktoré sa používajú v bibliografických odkazoch na publikované dokumenty, monografie a seriálové publikácie, na kapitoly a články, ktoré sú v nich obsiahnuté, ako aj na patentové dokumenty.

Určuje povinné poradie údajov v bibliografickom odkaze, stanovuje pravidlá ich zápisu a úpravu informácií, ktoré sa vzťahujú na zdrojovú publikáciu.

Na úvod sú uvedené definície pojmov vyskytujúcich sa v norme.

Kapitola 4 obsahuje schémy bibliografických odkazov pre monografie, seriálové publikácie, časti alebo príspevky do monografií, príspevky do monografií, články v seriálových publikáciách, patentové dokumenty.

Kapitola 5 obsahuje Pramene informácií.

Kapitola 6 obsahuje Všeobecné pravidlá zápisu – transliterácia a latinizácia, skratky, písanie veľkých písmen, interpunkcia, typografická úprava, opravy a doplnky.

Kapitola 7 obsahuje Špecifikáciu údajov, t.j. obsahuje popis jednotlivých údajov, ktoré sa môžu v citácii vyskytnúť a v akom tvare.

Kapitola 8 sa týka tvorby Zoznamu bibliografických odkazov.

Kapitola 9 obsahuje ustanovenia o citáciách, o jednotlivých metódach citovania.

Najdôležitejšou požiadavkou v tomto prípade je to, že je možné v jednej práci použiť jedinú metódu citovania.

Norma obsahuje aj dve informatívne prílohy.

17. STN ISO 832 (STN 01 0169): 1998, Informácie a dokumentácia. Bibliografický popis a odkazy. Pravidlá skracovania bibliografických termínov

Medzinárodná norma špecifikuje pravidlá skracovania slov a slovných spojení, ktoré sa bežne vyskytujú v bibliografickom popise a v bibliografických odkazoch v jazykoch používajúcich latinku, cyriliku a grécku abecedu.

Slová a slovné spojenia možno skracovať skrátením, stiahnutím alebo kombináciou oboch metód. Pre väčšinu slov sa odporúča spôsob skracovania vynechaním písmen na konci slova. Tento spôsob nemožno použiť v takých prípadoch, keby výsledná skratka nebola jednoznačná. Bez ohľadu na spôsob skracovania je potrebné vynechať aspoň dve písmená zo skracovaného slova. Slová, v ktorých sa vynechá len jedno písmeno, nemožno považovať za skratky. Slová a slovné spojenia by sa nemali skracovať v prípadoch, keby bolo možné text interpretovať rôznymi spôsobmi.

18. STN ISO 18 (STN 01 0145): 1999, Dokumentácia. Obsah periodík

Táto medzinárodná norma podáva pravidlá na uvádzanie obsahu v periodikách.

Obsah sa v tomto prípade považuje za súhrnné vymenovanie častí, článkov a príspevkov v jednom čísle (zošite) periodika, ktoré ich indikuje a uvádza ich názvy.

19. STN ISO 1086 (STN 01 0143): 1999, Informácie a dokumentácia. Titulné listy kníh

Táto medzinárodná norma špecifikuje informácie, ktoré majú byť uvedené na titulných listoch kníh a spôsob prezentácie a usporiadania týchto informácií. Jej účelom je pomôcť vydavateľom a redaktorom vytvoriť titulné listy, ktoré uľahčia používateľom, ako sú kníhkupci, knihovníci, dokumentaristi, autori, indexátori, katalogizátori, producenti báz dát, a pod., jednoznačné citácie.

Pod označením knihy možno rozumieť monografie, súbory dokumentov, učebné texty, obrazové dokumenty, atlasy, dizertačné práce, zborníky z konferencií, technické správy a pod. môžu sa publikovať ako samostatné diela alebo ako viacväzkové diela alebo časti edícií.

Táto norma sa vzťahuje na knihy, ktoré majú horizontálne usporiadanie (pri ktorom tlačný text treba čítať horizontálne zľava doprava).

20. STN ISO 7154 (STN 01 0181): 1999, Dokumentácia. Zásady bibliografického radenia

Táto medzinárodná norma zovšeobecňuje zásady bibliografického radenia, ktoré možno využiť pri pravidlách radenia v jednotlivých bibliografiách, knižniciach a dokumentačných strediskách v podmienkach jednotlivých národov a jazykových skupín. Túto normu možno použiť pri bibliografických informáciách, ktoré sú vytlačené alebo zobrazené, na identifikáciu častí radenia v bibliografických záznamoch určených na výmenu v strojom čitateľnej forme a na manipuláciu s týmito záznamami manuálnymi i strojovými postupmi.

21. STN ISO 10241 (STN 01 0011): 2000, Medzinárodné terminologické normy. Tvorba a úprava

Medzinárodná norma určuje zásady, ktoré sa používajú pri tvorbe a úprave medzinárodných terminologických noriem. Netýka sa zásad a metód, ktoré sú ustanovené v ISO 704. netýka sa ani administratívnych postupov, ktoré vyžadujú medzinárodné normalizačné organizácie pri tvorbe určitej terminologickej normy. Takéto ustanovenia sú obsiahnuté v smerniciach ISO/IEC.

Táto medzinárodná norma neurčuje zmeny, ktoré by mohli byť potrebné v prípade, že sa medzinárodná norma prevezme ako národná norma.

22. STN ISO 11620 (STN 01 0149):2000, Informácie a dokumentácia. Ukazovatele výkonu knižníc

Táto medzinárodná norma je zameraná na hodnotenie knižníc všetkých typov. Jej hlavným cieľom zjednotiť používanie ukazovateľov výkonu v knižniciach a sprístupniť poznatky o tom, ako možno merať výkon. Medzinárodná knižničná komunita vyjadrila svoju povinnosť

vytvoriť medzinárodnú normu pre ukazovatele výkonu knižníc. Jej zavedením možno rozšíriť využívanie ukazovateľov výkonu knižníc a knižnice v rozvojových i rozvinutých krajinách môžu využívať poznatky i skúsenosti spojené s formálnymi plánovacími postupmi a procesmi zberu údajov.

Táto norma špecifikuje požiadavky na ukazovatele výkonu v knižniciach a určuje súbor ukazovateľov na používanie v knižniciach všetkých typov. Poskytuje aj návod na zavádzanie ukazovateľov výkonu v knižniciach, kde sa ešte takéto ukazovatele nepoužívajú.

23. STN ISO 2709 (STN 01 0148): 2000, Informácie a dokumentácia. Formát na výmenu informácií

Táto medzinárodná norma vymedzuje požiadavky na generalizovaný výmenný formát, ktorý bude podporovať záznamy popisujúce všetky formy materiálov, na ktoré je možné aplikovať bibliografický popis, rovnako bude podporovať aj iné záznamy.

Norma nedefinuje dĺžku alebo obsah jednotlivých záznamov a neprideľuje významy jednotlivým tagom, indikátorom alebo identifikátorom, tieto funkcie sú dané konkrétnym implementovaným formátom.

Táto norma popisuje zovšeobecnenú štruktúru. Opísaná štruktúra je navrhnutá špeciálne na účely komunikácie medzi systémami, ktoré spracúvajú údaje, nie je určená na použitie ako spracovateľský formát v rámci systému.

24. STN ISO 10160 (STN 01 0151): 2000, Informácie a dokumentácia. Prepojenie otvorených systémov. Medziknižničná výpožičná služba, definícia a aplikácia

Cieľom tejto medzinárodnej normy o medziknižničnej výpožičnej službe (ILL) je poskytnúť súhrn služieb aplikačnej vrstvy, ktoré knižnice môžu použiť na vykonávanie činností spojených s vypožičiavaním v prostredí prepojenia otvorených systémov (OSI) tak, ako definuje ISO 7498.

Cieľom prepojenia otvorených systémov je minimálnymi technickými dohodami mimo noriem prepojenia umožniť prepojenie systémov spracovania informácií:

- od rozličných výrobcov
- pri rozličných systémoch riadenia
- pre rozličné úrovně komplexnosti
- pre rozličné technológie.

Služba ILL umožňuje požadovať výpožičku návratných knižničných jednotiek, ako sú knihy, alebo požadovať nenávratné jednotky, ako sú fotokópie časopiseckých článkov. Táto služba

podporuje aj procedúry s tým spojené, ako predĺženie výpožičky, oneskorenie, upomienky atď.

Účelom definície služby je definovať komunikačné hľadiská spracúvania ILL z hľadiska súboru služieb poskytovaných používateľovi prvkom aplikačnej služby (ASE).

Vykonávanie transakcií ILL zahŕňa služby, ktoré vyvolá používateľ podľa predpísaného poriadku.

25. STN EN 28601 (STN 97 8601): 2000, Dátové prvky a formáty výmeny. Výmena informácií. Prezentácia dátumu a času

Cieľom tejto medzinárodnej normy je odstrániť riziká nesprávnej interpretácie a vyvarovať sa omylov a ich následkov.

Medzinárodná norma obsahuje ustanovenia na číselnú prezentáciu informácií týkajúcich sa dátumu a času. Na to, aby bolo možné získať podobný formát na prezentáciu kalendárneho dátumu, poradového dátumu, dátumu stanoveného poradovým číslom týždňa, časových intervalov, kombinácií dátumu a času a rozdielom medzi miestnym časom a koordinovaným svetovým časom (UTC) a vyvarovať sa mnohoznačnosti takejto prezentácie, bolo nevyhnutné použiť v niektorých prezentáciách popri čísliciach aj jednotlivé písmená a iné znaky.

26. STN ISO 23950 (STN 01 0147): 2001, Informácie a dokumentácia. Prenos informácií (Z 39.50). Definícia aplikačnej služby a špecifikácia protokolu

Táto norma opisuje protokol Z39.50 na vyhľadávanie a prenos informácií. Obsahuje definície abstraktnej syntaxe ASN.1, ktoré boli z praktických dôvodov ponechané v origináli, v týchto definíciách boli preložené len komentáre. Pôvodné reťazce syntaxe sú v texte uvedené v zátvorkách so slovenskými prekladmi všade, kde sa to vyžaduje z hľadiska zachovania jednoznačnosti výkladu. Text normy ISO 23950 je identický s textom ANSI/NISO Z39.50-1995, aj názvy oboch noriem sú identické. Schválením normy ISO 23950 sa nahrádzajú príbuzné normy ISO 10162 a ISO 10163.

Protokol Z39.50 špecifikuje formáty a postupy aplikované vo výmene informácií klientom a serverom. To umožňuje klientovi:

- a) požadovať od servera vyhľadávať v databáze a identifikovať záznamy, ktoré spĺňajú požadované kritériá,
- b) získať niektoré alebo všetky identifikované záznamy.

Klient môže od servera požadovať vyhľadávanie a iné úkony v prospech používateľa, ale protokol sa vzťahuje na komunikáciu medzi klientom a serverom (ktorí môžu byť umiestnení pri rôznych počítačoch) a nevťahuje sa na komunikáciu medzi klientom a používateľom.

Táto norma je jednou z množiny noriem, ktorých úlohou je zabezpečiť vzájomnú kompatibilitu počítačových systémov. Jej pozícia a úloha medzi ostatnými normami sú určené základným referenčným modelom prepojenia otvorených systémov (Open Systems Interconnection – OSI) – podľa normy ISO 7498. Táto norma definuje protokol v rámci aplikačnej vrstvy referenčného modelu a zaoberá sa predovšetkým vyhľadávaním a prenosom informácií v databázach.

Norma definuje aplikačnú službu prenosu informácií (časť 3) a aplikačný protokol prenosu informácií (časť 4). Definícia služby opisuje služby podporujúce rôzne možnosti v rámci aplikácie. Tieto služby podporuje protokol Z39.50. Opis nešpecifikuje určitý systém, ani nie je návodom na implementáciu do konkrétneho počítačového systému. Špecifikácia protokolu obsahuje definíciu riadiacich informácií protokolu, pravidiel výmeny týchto informácií a požiadavky, ktoré sa musia splniť pri implementácii tohto protokolu.

Norma je určená pre systémy podporujúce služby prenosu informácií, pre organizácie, akými sú napr. informačné centrá, univerzity, knižnice, centrá súborných katalógov a vzťahuje sa na sieťovú komunikáciu medzi programami. Nevzťahuje sa na výmenu informácií cez terminály alebo pomocou iných fyzických nosičov.

Norma obsahuje okrem úvodu, termínov a definícií hlavné časti – Kapitola 3 Služba Prenos informácií a Kapitola 4 Špecifikácia protokolu a na záver je to množstvo príloh .

27. STN 01 0187 (ISO 3297): 2001, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné štandardné číslo seriálových publikácií (ISSN)

Požiadavka krátkeho, jedinečného a jednoznačného identifikačného kódu pre seriálové publikácie je medzinárodne uznávaná. Výmena informácií medzi počítačovými systémami rôznych organizácií, ako sú používatelia (knižnice, referátové služby a ďalšie), dodávatelia alebo distribútori, a medzi nakladateľmi a producentmi, vyvoláva požiadavku štandardného kódu. Komunikácia medzi rôznymi organizáciami prekračuje národné hranice a vyžaduje teda medzinárodný kód, ktorý je číselný, pretože neexistuje jediná abeceda, ktorú by používala väčšina producentov a používateľov seriálových publikácií. Ako odpoveď na túto požiadavku bolo zavedené Medzinárodné štandardné číslo seriálových publikácií (ISSN) ako identifikačný kód pre seriálové publikácie.

Medzinárodný systém údajov o seriálových publikáciách (International Serials Data System – ISDS) bol zriadený ako medzivládna organizácia v rámci programu UNESCO/UNISIST, ako orgán poverený dohľadom nad predeľovaním čísel ISSN. Zo systému ISDS sa neskoršie stala Sieť ISSN.

Sieť ISSN sa skladá z národných a regionálnych centier, koordinovaných Medzinárodným centrom. Národné centrá zodpovedajú za pridelovanie ISSN a registráciu seriálových publikácií vo svojich krajinách a za odovzdávanie príslušných záznamov do Medzinárodného centra. Niekoľko národných centier môže s ekonomických, geografických alebo jazykových dôvodov zriadiť spoločné regionálne centrum.

Medzinárodné centrum prideluje v prípade nutnosti ISSN a registruje seriálové publikácie vydávané medzinárodnými organizáciami a zabezpečuje to aj pre seriálové publikácie vydávané v krajinách, kde neexistuje národné alebo regionálne centrum. Medzinárodné centrum rovnako zodpovedá za pridelovanie blokov čísel ISSN národným a regionálnym centrá, za koordináciu všetkých činností v sieti a za vydávanie medzinárodného registra ISSN.

Účelom tejto normy je definovať štandardný kód (ISSN) na jednoznačnú identifikáciu seriálových publikácií a podporovať ich používanie. Každé ISSN je jedinečným identifikátorom určitej seriálovej publikácie.

Medzi seriálové publikácie patria periodiká, noviny, ročenky (ako sú správy, výročné správy, adresáre atď.) a časopisy, edície, materiály z konferencií, práce atď. vedeckých spoločností. Norma obsahuje okrem definícií štruktúru čísla ISSN, autorské práva, tlač a umiestnenie ISSN na seriálových publikáciách, vzťah medzi ISSN a seriálovou publikáciou, kľúčový názov a údaje používané v sieti ISSN, ako aj prílohy s príkladmi.

Príklad ISSN:

ISSN 1050-124X

Prvé tri vydania tejto normy sa vzťahovali len na seriálové publikácie. Avšak v roku 2002 definovala knihovnícka komunita novú kategóriu prameňov tzv. pokračujúce pramene alebo zdroje na pokračovanie, ktorá zaradila do systému nové druhy prameňov ako sú aktualizované databázy, ako aj tradičné seriálové publikácie. Rozsah štvrtého vydania bol tak rozšírený na seriálové publikácie a iné pokračujúce pramene.

28. STN 01 0178 (ISO 10957): 2001, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné štandardné číslo hudobnín (ISMN)

Pravidlá v tejto norme stanovujú prostriedky jednoznačnej identifikácie tlačенých hudobnín. Normalizujú a podporujú použitie týchto čísel v tlačенých hudobninách v medzinárodnom merítku tak, aby mohlo byť odlišené jedno vydanie nejakého titulu alebo jedna samostatná časť vydania od všetkých ostatných vydaní alebo častí prostredníctvom jednoznačného medzinárodného štandardného čísla hudobnín. Za týmto účelom sa stanovuje zostavenie medzinárodného čísla hudobnín a umiestnenie tohto čísla v tlačенých hudobninách.

Pravidlá v tejto norme stanovujú prostriedky jednoznačnej identifikácie tlačенých hudobnín. Normalizujú a podporujú použitie týchto čísel v tlačенých hudobninách v medzinárodnom merítku tak, aby mohlo byť odlišené jedno vydanie nejakého titulu alebo jedna samostatná časť vydania od všetkých ostatných vydaní alebo častí prostredníctvom jednoznačného medzinárodného štandardného čísla hudobnín. Za týmto účelom sa stanovuje zostavenie medzinárodného čísla hudobnín a umiestnenie tohto čísla v tlačенých hudobninách.

Táto norma sa používa v tlačенých hudobnín, či už pre ich predaj, vypožičiavanie, bezplatné šírenie alebo len pre autorsko-právne účely. ISMN môže byť tiež použité na identifikáciu materiálu na iných médiách, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť hudobniny (napr. zvukový záznam, ktorý tvorí spolu s tlačенou hudobninou celok). ISMN sa ale nepoužíva na identifikáciu materiálu na iných médiách, ktoré sú vydávané samostatne (napr. samostatne vydávaný zvukový alebo obrazový záznam), kedy bude použitá ISO 3901 (Medzinárodný štandardný kód záznamov).

Medzinárodné štandardné číslo hudobnín sa skladá z písmena M, po ňom nasleduje 8 číslic a kontrolná číslica.

ISMN je tvorené z nasledujúcich častí:

- písmeno M ako prefix
- identifikátor vydavateľa
- identifikátor publikácie
- kontrolná číslica.

Keď sa píše alebo tlačí Medzinárodné štandardné číslo hudobnín, predchádzajú mu písmená ISMN a každá jeho časť je oddelená medzerou alebo spojovníkom.

Napr.: ISMN M-01-123456-3

ISMN M 571 10051 3

ISMN je vytlačené na rube obálky publikácie alebo na rube prebalu, ako ho publikácia má. Ak je to praktické, malo by byť ISMN tlačенé tiež s údajom o autorskom práve (copyright). Systém ISMN je spravovaný medzinárodnou registračnou inštitúciou, ustanovenou na tento účel a ďalšími príslušnými národnými a regionálnymi agentúrami.

29. STN ISO 1951 (STN 01 0503): 2001, Lexikografické značky a typografické konvencie na používanie v terminografii

Medzinárodná norma sa zaoberá používaním lexikografických značiek a typografických konvencií v terminologických heslách v odborných slovníkoch všeobecne, a hlavne však potom v odbornej terminológii.

Jej účelom je harmonizovať používanie značiek a typografických konvencií v terminografii a brať pri tom do úvahy tak teoretické aj vedecké tradície, ako aj vývoj hardvéru a softvéru vo výpočtovej technike, aby bolo zaistené, že používateľ odborných slovníkov a zoznamov slov nebude postavený pred totžné alebo podobné značky alebo atribúty usporiadania, ktoré reprezentujú rôzne typy informácií.

Norma sa používa v:

- odborných slovníkoch
- odborných lexikónoch
- systematických slovníkoch
- abecedných slovníkoch
- terminologických databázach
- terminologických databankách
- prácach týkajúcich sa lexikografie a dokumentácie.

30. STN ISO 4 (STN 01 0196): 2001, Informácie a dokumentácia. Pravidlá skracovania slov z názvov a názvov dokumentov

Pravidlá obsiahnuté v tejto norme sú použiteľné pre skracovanie názvov seriálových príj. i neseriálových publikácií. Majú pomáhať autorom, editorom, knihovníkom a iným pracovníkom v rôznych oblastiach prenosu informácií pri tvorbe jednoznačných skratiek názvov publikácií citovaných napr. v poznámkach, odkazoch a zoznamoch literatúry.

K takým citáciám patria aj tie, ktoré vznikajú pri tvorbe abstraktov a v referátových službách, súpisoch citácií sprevádzajúcich články a vo verejných a osobných súboroch, kde je potrebné identifikovať dokumenty.

Základnou požiadavkou tejto normy je požiadavka, aby každý názov mal svoju jedinečnú skratku. To sa má dosiahnuť pomocou pravidiel stanovených touto normou a súpisom štandardizovaných skratiek slov z názvov za predpokladu, že pre medzinárodnú výmenu informácií je tiež nevyhnutný medzinárodný systém pre stanovenie jedinečných skratiek

názvov seriálových publikácií, ktorý by zaistil, aby žiadne dva názvy nemali totožnú skratku a aby jedna skratka nezastupovala viac než jeden názov.

Pravidlá obsiahnuté v tejto norme sú použiteľné pre skracovanie názvov seriálových príp. i neseriálových publikácií. Majú pomáhať autorom, editorom, knihovníkom a iným pracovníkom v rôznych oblastiach prenosu informácií pri tvorbe jednoznačných skratiek názvov publikácií citovaných napr. v poznámkach, odkazoch a zoznamoch literatúry.

K takým citáciám patria aj tie, ktoré vznikajú pri tvorbe abstraktov a v referátových službách, súpisoch citácií sprevádzajúcich články a vo verejných a osobných súboroch, kde je potrebné identifikovať dokumenty.

Základnou požiadavkou tejto normy je požiadavka, aby každý názov mal svoju jedinečnú skratku. To sa má dosiahnuť pomocou pravidiel stanovených touto normou a súpisom štandardizovaných skratiek slov z názvov za predpokladu, že pre medzinárodnú výmenu informácií je tiež nevyhnutný medzinárodný systém pre stanovenie jedinečných skratiek názvov seriálových publikácií, ktorý by zaistil, aby žiadne dva názvy nemali totožnú skratku a aby jedna skratka nezastupovala viac než jeden názov.

Na úvod sú to definície pojmov obsiahnutých v tejto norme.

Kapitola 3 obsahuje Pravidlá pre skracovanie slov. Slová môžu byť krátené niekoľkými spôsobmi – pravostranným krátením, ďalej vynechaním samohlások a skrútením na jedno písmeno. Táto kapitola obsahuje aj ďalšie ustanovenia týkajúce sa pravidiel krátenia slov.

Kapitola 4 obsahuje Pravidlá pre skracovanie, čo sa týka jednoslovných názvov, ďalej členov, spojok, predložiek, písania veľkých začiatkových písmen, interpunkcie, zvláštnych znakov a symbolov, oddielov a radov, rozlíšení a vysvetliviek.

31. STN ISO 690-2 (STN 01 0197): 2001, Informácie a dokumentácia. Bibliografické citácie. Časť 2: Elektronické dokumenty alebo ich časti

Stále rastúci počet publikácií a ďalších dokumentov je vydávaný v elektronickej forme, tieto dokumenty sú vytvárané, uchovávané a rozširované pomocou počítačového systému.

Elektronické dokumenty môžu byť fixné a nemenné, alebo môžu ťažiť z výhod počítačového prostredia a umožniť modifikácie svojho obsahu a formy. Elektronický dokument môže alebo nemusí mať papierový alebo iný ekvivalent. Aj keď sú tieto dokumenty komplikované, potrebujú bádatelia, vedeckí pracovníci a ďalší pre dokumentáciu svojho výskumu vytvárať citácie elektronických prameňov. Táto časť normy STN ISO 690 poskytuje návod na tvorbu takýchto bibliografických citácií.

Stále rastúci počet publikácií a ďalších dokumentov je vydávaný v elektronickej forme, tieto dokumenty sú vytvárané, uchovávané a rozširované pomocou počítačového systému. Táto druhá časť normy STN ISO 690 špecifikuje prvky bibliografických citácií elektronických dokumentov. Stanovuje a predpisuje poradie prvkov citácie a zavádza konvencie transkripcie a úpravy informácií získaných zo zdrojového elektronického dokumentu.

Na úvod sú uvedené definície pojmov používaných v tejto norme.

Kapitola 4 obsahuje Premene informácií.

Kapitola 5 stanovuje Štruktúru bibliografických citácií. Sú v nej uvedené jednotlivé bibliografické údaje, ktoré majú byť súčasťou citácie a je pri nich uvedené, či sú povinné alebo voliteľné. Povinné sú len tie prvky, ktoré sú použiteľné pre citovaný dokument, a informácia je okamžite dostupná zo samotného dokumentu alebo sprievodného materiálu. Prvky uvádzané ako voliteľné sa doporučuje tiež zahrnúť do citácie, ak sú ľahko dostupné. Sú uvádzané citácie databáz, počítačových programov, elektronických monografií, seriálových publikácií, elektronických časopisov a ostatných systémov elektronických správ a ich častí alebo príspevkov.

Kapitola 6 uvádza Všeobecné pravidlá týkajúce sa formálnych a štylistických podrobností.

Kapitola 7 popisuje Špecifikáciu prvkov. Sú v nej uvedené všetky prvky, ktoré sa môžu v citácii vyskytnúť aj so špecifikáciou ich uvádzania.

Kapitola 8 popisuje Vzťah medzi citáciami a odkazmi v texte.

32. STN EN ISO 9707 (STN 01 0175): 2001, Informácie a dokumentácia. Štatistika produkcie a distribúcie kníh, novín, periodík a elektronických publikácií (ISO 9707: 1991)

Základom tejto medzinárodnej normy je revízia doporučenía UNESCO týkajúce sa štandardizácie štatistiky produkcie a distribúcie kníh, novín a periodík, ktoré bolo prijaté generálnou konferenciou (23. zasadanie v Sofii, 1.11. 1985).

Účelom normy je poskytnutie vodítka medzinárodným nakladateľským spoločnostiam pri štatistickom vykazovaní. Tesná spolupráca medzi UNESCO a ISO pri tvorbe normy mala objektívne dôvody a minimalizovala možné nedorozumenia. Očakáva sa, že sa vydavatelia prispôbia odporúčaniam tejto normy a od ostatných záujemcov sa očakáva ústretovosť. Rozsah pôsobnosti tejto normy zahŕňa vydávanie mikropublikácií a elektronických publikácií. Hoci sú štatistické údaje získavané v rôznych krajinách, mali by byť priamo

porovnateľné. Časť týkajúca sa štatistiky elektronických publikácií nie je taká rozsiahla ako ostatné z dôvodov len sa rozvíjajúceho používania.

Táto medzinárodná norma poskytuje vodítko na štatistické vykazovanie štandardizovaných informácií o rôznych aspektoch produkcie a distribúcie tlačovín, elektronických publikácií a mikropublikácií (knihy, noviny, periodiká).

Pre účely tejto normy sú vylúčené:

- publikácie pre reklamné účely
- publikácie dočasného charakteru
- publikácie, v ktorých text nie je dominujúcou časťou.

V jednotlivých ustanoveniach normy sú pokyny pre štatistiku kníh a brožúr, novín a periodík, elektronických publikácií a štatistiku vydavateľskej činnosti.

33. STN 01 0192 (ISO 999): 2001, Informácie a dokumentácia. Zásady spracovania, usporiadania a grafickej úpravy registrov

Táto norma platí pre vypracovanie registrov publikácií primárnych, sekundárnych, periodických a neperiodických, napr. kníh, časopisov, máp, bibliografických súpisov, klasifikačných tabuliek, slovníkov, názvoslovných noriem a ďalšie písané alebo tlačené dokumenty, a tiež netlačené dokumenty ako sú elektronické dokumenty, filmy, zvukové nahrávky, videonahrávky, grafické materiály, trojrozmerné dokumenty.

Táto norma sa zaoberá základnými indexačnými princípmi a technikami, menej už metódami tvorby registrov, ktoré sa líšia v závislosti na type spracovávaného dokumentu a používateľov.

Táto norma platí pre vypracovanie registrov publikácií primárnych, sekundárnych, periodických a neperiodických, napr. kníh, časopisov, máp, bibliografických súpisov, klasifikačných tabuliek, slovníkov, názvoslovných noriem a pod.

Register publikácie je zoznam významných údajov alebo pojmov, vybratých z danej publikácie alebo presne charakterizujúcich obsah určitého úseku textu publikácie, upravených formou slovných hesiel, značiek, znakov, čísel a pod. a doplnených údajom o mieste v publikácii, kde sa tieto údaje vyskytujú alebo kde sa o príslušných pojmoch pojednáva, a usporiadaných podľa stanovených zásad.

Účelom registrov je uľahčiť nájdenie údajov alebo informácií o určitých pojmoch, a to z iných zorných uhlov, než to umožňuje samo usporiadanie vlastného textu publikácie.

Táto norma pokrýva výber, formu a usporiadanie záhlaví a podzáhlaví používaných v registrových heslách, potom ako boli stanovené predmety určené na indexovanie. (Analýza

dokumentu a výber indexačných termínov pozri ISO 5963 a Tvorba jednojazyčného tezauru, ktorú je možné použiť ako vodítko pri výbere indexačných termínov, pozri ISO 2788).

Hoci sa táto norma nezaobera automatizovanou tvorbou registrov ako takou, je relevantná pre tvorbu všetkých typov registrov, bez ohľadu na to, či sú spracované ručne alebo pomocou počítača, jedným spracovateľom alebo celým tímom. Norma nepokrýva mechanické extrahovanie slov z textu pre registre, ako je napr. KWIC (Keyword in Context), ani špecializované indexačné systémy ako je PRECIS, reťazové indexovanie, citačné indexovanie alebo metódy postkoordinovaného indexovania, aj keď odporúčania obsiahnuté v norme môžu byť relevantné pre ktorýkoľvek z týchto systémov.

Norma neobsahuje odporúčania pre tvorbu katalógov knižníc alebo múzeí.

Norma obsahuje ďalej definície používané v rámci jej textu.

Kapitola 4 obsahuje jednotlivé **funkcie registrov**, aby mohli slúžiť ako efektívny prostriedok vyhľadávania informácií.

Kapitola 5 obsahuje jednotlivé **typy registrov**:

- predmetové registre
- autorské registre
- menné registre
- zemepisné registre
- názvové registre
- registre čísel a kódov.

Kapitola 6 obsahuje kontrolu kvality registrov, informácie o dĺžke a podrobnosti registrov, konzistentnosť registrov, vzťahy medzi spracovateľom registra a autorom, vydavateľom a používateľom, informácie pre spracovateľov registrov, dokumenty určené na indexovanie, záverečnú kontrolu a korektúry, menovité uvedenie spracovateľov registrov.

Kapitola 7 informuje o obsahu a všeobecnom usporiadaní registrov, jeho štruktúre, o pojmoch v záhlaviach a podzáhlaviach, terminológii, riešenie synonymie, prepojené termíny, formy záhlaví a podzáhlaví, používanie jednotného a množného čísla, pravopis, termíny skladajúce sa z viacerých slov, predložky, rozsah a používanie záhlaví a podzáhlaví, vlastné mená a názvy dokumentov – voľba a forma záhlaví, forma menných záhlaví, odlišovanie osobností s rovnakým menom, názvy korporatívnych orgánov, geografické názvy, názvy dokumentov, skratky, konverzie, lokátory – druhy a účel, lokátory pre špeciálne typy dokumentov – netlačené, multimediálne, prezentácia lokátorov, odkazy - vylučovacie, pridružovacie, zmeny v názvosloví a terminológii.

Kapitola 8 obsahuje usporiadanie hesiel v registroch – základné poradie znakov, abecedné radenie, alfanumerické usporiadanie, radenie záhlaví, radenie podzáhlaví, radenie hesiel obsahujúcich odkazy.

Kapitola 9 sa zaoberá grafickou úpravou tlačených registrov.

34. STN 01 0176 (ISO 10444): 2002, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné štandardné číslo technickej správy (ISRN)

Táto norma definuje a podporuje použitie štandardného čísla (ISRN) na jednoznačnú identifikáciu technických správ.

Medzinárodné štandardné číslo technickej správy (ISRN) stanovuje jednotný formát pre tvorbu jednoznačných a súčasne kompatibilných čísel používaných na identifikáciu, usporiadanie a lokáciu technických správ.

Táto norma sa vzťahuje jednak na technické správy verejne rozširované, tak na interné, vrátane tých, ktoré sú vydané v inej než tlačenej podobe.

Táto norma definuje a podporuje použitie štandardného čísla (ISRN) na jednoznačnú identifikáciu technických správ.

Medzinárodné štandardné číslo technickej správy (ISRN) stanovuje jednotný formát pre tvorbu jednoznačných a súčasne kompatibilných čísel používaných na identifikáciu, usporiadanie a lokáciu technických správ.

Táto norma sa vzťahuje jednak na technické správy verejne rozširované, tak na interné, vrátane tých, ktoré sú vydané v inej než tlačenej podobe.

Medzinárodné štandardné číslo technickej správy (ISRN) je alfanumerický identifikátor obsahujúci maximálne 36 znakov, pred ktorými sa uvádzajú písmená ISRN v prípadoch, ak je tlačený alebo písaný. Medzinárodné štandardné číslo technickej správy slúži na jednoznačnú identifikáciu jednotlivej technickej správy. Technická správa je dokument popisujúci výsledky výskumu, skúmania alebo iného štúdia, ktorý je predložený najprv osobe alebo inštitúcii, pre ktorú bolo skúmanie uskutočnené alebo ktorou bolo sponzorované. Technická správa sa môže týkať akéhokoľvek predmetu. Technické správy nie sú obvykle vytvárané na komerčnej báze a nie sú bežne distribuované komerčnými kníhkupcami. Sú obvykle vydávané nepravidelne buď ako časť edícií, alebo ako samostatné monografické publikácie.

Pred tlačeným alebo písaným medzinárodným štandardným číslom technickej správy sa vždy musí uvádzať skratka ISRN oddelená od neho medzerou.

ISRN sa skladá z maximálne 36 alfanumerických znakov tvorených číslicami (arabské číslovky 0 – 9), veľkými písmenami latinskej abecedy a definovaným súborom ďalších

znakov. ISRN sa člení na tri časti, dodatočne je možné pripojiť lokálny sufix, ktorý však nie je súčasťou ISRN.

Napr.:

ISRN HUTSPO/FC/TZ--74/216+PZ.VŽP.WI

Medzinárodné štandardné číslo technickej správy je jednoznačný identifikátor určitej správy a musí sa prideliť len jednej správe.

Každému zväzku alebo časti viacväzkovej správy sa musí pridelovať zvlášťne ISRN, čísla jednotlivých zväzkov by mali nasledovať za sebou. ISRN sa musí prideliť natrvalo a nie je ho možné meniť alebo nahradzovať.

ISRN s musí uvádzať na výraznom mieste a v súlade s ustanoveniami normy ISO 5966 na všetkých exemplároch technickej správy.

35. STN 01 0177 (ISO 215):2002, Dokumentácia. Formálna úprava príspevkov do periodík a iných seriálových publikácií

Účelom tejto normy je skvalitniť prístup k informáciám obsiahnutým v periodikách a iných seriálových publikáciách, a tým uľahčiť čitateľom a dokumentačným službám vyhľadávanie informácií.

Zámerom tejto normy je pomôcť autorom pri formálnej úprave rukopisov, rovnako ako uľahčiť redaktorom a vydavateľom prípravu pokynov pre prispievateľov (autorov).

Účelom tejto normy je skvalitniť prístup k informáciám obsiahnutým v periodikách a iných seriálových publikáciách, a tým uľahčiť čitateľom a dokumentačným službám vyhľadávanie informácií.

Zámerom tejto normy je pomôcť autorom pri formálnej úprave rukopisov, rovnako ako uľahčiť redaktorom a vydavateľom prípravu pokynov pre prispievateľov (autorov).

Táto medzinárodná norma stanovuje pravidlá spracovania a formálnej úpravy príspevkov do odborných časopisov a podobných seriálových publikácií. Nemusia sa podľa nej riadiť príspevky do zborníkov konferenčných materiálov a podobných zbierkových diel.

Norma stanovuje základné identifikačné prvky:

- názov, spoločný názov, podnázov
- mená a adresy autorov
- abstrakty príspevkov (tie musia zodpovedať STN ISO 214)
- dátum príspevku.

Hlavný text príspevku musí sledovať logický a jasný plán. Musí byť jasné číslovanie oddielov a pododdielov, musia sa dodržiavať notácie a stanovené názvoslovie. Významné sú poznámky pod čiarou a ich jednoznačná tvorba, ako aj tvorba citácií podľa normy STN ISO 690.

Súčasťou príspevku môžu byť prehlásenia a poďakovania, ale musí byť presne jasný podiel iných autorov na uvedenej práci. Na záver príspevku musí byť umiestnený zoznam bibliografických odkazov, môže byť aj samostatná bibliografia, ale aj zoznam odporúčanej literatúry. Súčasťou príspevkov môžu byť aj ilustrácie a tabuľky. Dôležitou požiadavkou je aj dodržiavanie autorských práv, pretože sa jednotlivé autorské zákony v rôznych krajinách líšia, aby nevznikali spory pre citovanie, je potrebné pri citovaní väčších pasáží si vyžiadať povolenie priamo od autora. Súčasťou príspevkov môžu byť aj prílohy.

Redaktori a vydavatelia môžu zverejniť aj opravy:

- v ďalšom čísle
- vo forme vhodnej pre predplatiteľov, najradšej na vlepenej samostatných listoch. Každá oprava musí jasne identifikovať chybu a jej umiestnenie v pôvodnom texte, ako aj vlastnú opravu.

36. STN 01 0012 (ISO 1087-1): 2003, Terminologická práca. Slovník. Časť 1: Teória a aplikácia

Hlavným účelom tejto medzinárodnej normy je zabezpečiť systematický opis pojmov v oblasti terminológie a objasniť používanie termínov v tejto oblasti. Zostavenie tohto slovníka prinieslo fórum pre analýzu, diskusiu a koordináciu kľúčových pojmov, ktoré sa nachádzajú v normách ISO/TC 37. Táto medzinárodná norma je určená nielen osobám zaoberajúcim sa normalizáciou a terminológiou, ale každému, kto sa zaoberá terminologickou prácou rovnako aj používateľom terminológie.

Termíny v norme sú usporiadané systematicky pod číslami všeobecných záhlaví.

Usporiadanie vychádza zo zásad, ktoré sú dané v norme ISO 10241. Teda prvky v zázname sú uvedené v tomto poradí:

- číslo záznamu
- odporúčaný termín (termíny)
- povolený termín (termíny)
- neodporúčaný termín (termíny)
- definícia
- príklad (príklady)
- poznámka (poznámky)

Číslo záznamu (hesla), odporúčaný termín a definícia sú povinnými prvkami v každom zázname. Iné prvky sú používané len tam, kde je to vhodné.

Abecedný register obsahuje odporúčané a povolené termíny.

Príloha A obsahuje pojmové grafy, ktoré reprezentujú vzťahy medzi pojmami definovanými v slovníku.

Treba zdôrazniť, že príklady termínov sú typické pre anglický jazyk v anglickej verzii a pre francúzsky jazyk v francúzskej verzii.

37. STN EN ISO 2789 (STN 01 0150): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodná knižničná štatistika (ISO 2789: 2003), k dispozícii aj staršie vydanie z roku 2000, 2003

Táto medzinárodná norma dáva komunite poskytujúcej knižničné a informačné služby návod na zber a vykazovanie štatistických údajov.

Okrem pôvodného účelu, poskytnutia všeobecného návodu na vedenie knižničnej štatistiky na zostavovanie národných štatistík používaných na medzinárodné sledovanie, je tu ešte osobitná požiadavka špecifikácie poskytovania údajov požadovaných v norme STN ISO 11620

Ukazovatele výkonu knižníc.

38. STN ISO 5127 (STN 01 0165): 2004, Informácie a dokumentácia. Slovník

Cieľom tejto medzinárodnej normy je uľahčiť medzinárodnú komunikáciu v oblasti informácií a dokumentácie. Norma uvádza termíny a definície vybraných pojmov týkajúcich sa tejto oblasti a identifikuje vzťahy medzi heslami.

Predmet normy je v súlade s ISO/TC 46 Normalizácia praxe v knižniciach, informačných a dokumentačných strediskách, indexačných a referátových službách, informačnej vede a vydavateľskej činnosti.

39. STN 01 0154 (ISO 15707): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodný štandardný kód pre hudobné diela (ISWC)

Táto medzinárodná norma špecifikuje spôsob jednoznačnej identifikácie hudobného diela.

Normalizuje a podporuje na medzinárodnej úrovni používanie štandardného identifikačného kódu tak, aby hudobné diela mohli byť jednoznačne rozlíšené v rámci počítačových databáz a príbuznej dokumentácie i pre ciele spoločností zaoberajúcich sa autorským právom takýchto diel.

Norma identifikuje hudobné diela ako nehmotné výtvary. Nepoužíva sa na identifikáciu prevedení alebo predmetov vzťahujúcich sa k hudobnému dielu. Takéto prevedenia

a predmety sú subjektom separátnych identifikačných systémov, akými sú napr. Medzinárodný štandardný kód pre záznamy (ISRC), Medzinárodné štandardné číslo hudobniny (ISMN) pre tlačené hudobniny a Medzinárodné štandardné číslo audiovizuálnych záznamov (ISAN).

Norma obsahuje termíny a definície, návod na tvorbu medzinárodného štandardného kódu pre hudobné diela, pravidlá pre používateľov ISWC.

Číslo má nasledovnú štruktúru napr. ISWC T-034.524.680-1.

40. STN 01 0153 (ISO 15706): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné štandardné číslo audiovizuálnych záznamov (ISAN)

Táto medzinárodná norma uvádza a definuje dobrovoľný štandardný systém číslovania v záujme jednoznačnej a medzinárodnej identifikácie audiovizuálnych diel (tak ako je definované v kapitole 3.1).

Norma identifikuje dielo prostredníctvom jeho životnosti a určená pre použitie kdekoľvek, kde by bola žiadúca jeho presná a jednoznačná identifikácia. Ako identifikátor sa môže použiť na rôzne účely, napr. na pomoc pri pridelovaní honorárov majiteľom práv, na sledovanie využívania audiovizuálnych diel, na rešeršovanie, na aktivity zamerané proti pirátom.

Norma ISAN sa môže stať základom pre doplnkové identifikačné systémy tam, kde sa vyžadujú informácie o verzii diela alebo výrobku (napr. pre také aplikácie, akými sú automatizácia rozhlasového alebo televízneho vysielania a automatizované systémy ukladania a vyhľadávania informácií). Norma ISAN sa aplikuje na samostatné audiovizuálne dielo. Nesúvisí s fyzickým médiom daného audiovizuálneho diela alebo s identifikáciou média. Príloha A špecifikuje príklady audiovizuálnych diel, pre ktoré možno normu ISAN použiť, a príklady diel, pre ktoré ju nemožno použiť.

Vydanie normy ISAN v žiadnom prípade nesúvisí s procesom registrácie autorského práva a nezabezpečuje vlastníctvo autorských právna audiovizuálne dielo.

Číslo ISAN môže vyzeráť nasledovne napr.: ISAN 1881 -66C7-3420-6541-9.

41. STN 01 0152 (ISO 3901): 2004, Informácie a dokumentácia. Medzinárodný štandardný kód pre záznamy (ISRC)

Cieľom tejto medzinárodnej normy je definovať a podporovať používanie štandardného kódu v záujme jednoznačnej identifikácie záznamov.

Normu možno aplikovať na audiozáznamy a hudobné videozáznamy bez ohľadu na to, či sú v analógovej alebo digitálnej forme.

Normu možno aplikovať na audiozáznamy a hudobné video záznamy bez ohľadu na to, či sú v analógovej alebo digitálnej forme. Norma sa nemá používať na číslovanie audio alebo audiovizuálnych nosičov (napr. CD alebo videokaziet).

Audiovizuálne záznamy, iné než hudobné videozáznamy, vytvárané v spojení s audiozáznamom sú vylúčené z rozsahu tejto medzinárodnej normy. Takýmto záznamom by sa malo priradiť Medzinárodné štandardné číslo audiovizuálnych záznamov ISAN v zhode s ISO 15706 ISAN (STN 01 0153).

42. STN ISO 8459-5 (STN 01 0155): 2004, Informácie a dokumentácia. Súpis bibliografických dátových prvkov. Dátové prvky na výmenu katalógových záznamov a metadát

Cieľom tejto piatej časti normy ISO 8459 je špecifikácia a popis dátových prvkov, ktoré sa vyžadujú pri výmene dát v katalogizačných systémoch (napr. terminál – počítač, počítač – počítač). Norma identifikuje správy a ich dátové prvky, ktoré sú použité v katalogizačných systémoch. Zámerom normy je podpora dávkových, ale aj interaktívnych prenosov.

V prílohe B sú príklady, ako sa má táto časť normy ISO 8459 používať.

Štruktúrou dátových prvkov v správe sa táto časť normy ISO 8459 nezaoberá.

43. STN ISO 704 (STN 01 0013): 2004, Terminologická práca. Princípy a metódy

Medzinárodná norma určuje a harmonizuje základné princípy a metódy prípravy a vytvárania terminológií v rámci normalizácie aj mimo nej.

Norma opisuje spojenia medzi objektmi, pojmami a ich reprezentáciami prostredníctvom využitia terminológií. Takisto určuje všeobecné princípy, ktorými sa riadi tvorba označení a formulácia definícií. Úplné a kompletne porozumenie týchto princípov vyžaduje určité poznatky z oblasti terminológie. Princípy sú všeobecného charakteru a túto medzinárodnú normu možno využiť pri terminologickej práci vo vede, technike, priemysle, administratíve a iných oblastiach poznania.

Norma nepredpisuje postupy na úpravu medzinárodných terminologických noriem, ktoré sú spracované v norme ISO 10241.

44. STN ISO 639-1 (STN 01 0400): 2006, Kódy na vyjadrenie názvov jazykov. Časť 1.: Dvojmiestne abecedné kódy

Medzinárodná norma ISO 639 obsahuje dva súbory jazykových kódov, jeden je súbor dvojmiestnych kódov (ISO 639-1) a druhý súbor trojmiestnych kódov (ISO 639-2). ISO 639-1 bola navrhnutá najmä na použitie v terminológii, lexikografii a jazykovede. Môžu sa však použiť v akýchkoľvek aplikáciách, ktoré vyžadujú vyjadrenie jazyka v dvojznakovej kódovanej forme, najmä v počítačových systémoch. Súbor dvojmiestnych abecedných kódov bol navrhnutý na praktické využitie pre väčšinu jazykov sveta, ktoré sú najčastejšie zastúpené v celkovom objeme svetovej literatúry, ale zároveň obsahuje nezanedbateľný podiel špecializovaných jazykov a terminológie. Dodatočné kódy jazykov sa vytvoria, ak bude zrejmé, že existuje značný objem literatúry v určitom jazyku. Jazyky vytvorené výlučne na počítačové využitie, nie sú v tomto kóde zastúpené.

45. STN ISO 12616 (STN 01 0156): 2006, Informácie a dokumentácia. Prekladateľsky orientovaná terminografia

Hlavným účelom tejto medzinárodnej normy je umožniť prekladateľom a podpornému tímu zaznamenávať, udržiavať a rýchlo a ľahko vyhľadávať terminologické informácie spojené s prekladateľskou prácou.

Kvalitu prekladu možno posudzovať čiastočne z hľadiska lingvistických prvkov, ako sú napr. štýl a gramatika, a čiastočne z hľadiska presného používania danej terminológie. Smernice tejto medzinárodnej normy určujú prvky, ktoré sú potrebné na kontrolu kvality terminologických informácií v prekladoch. Smernice možno upraviť tak, aby sa mohli použiť pri správe textov v zdrojovom jazyku, paralelných textov, prekladov a iných informácií (napr. použitá literatúra a odkazy) v cieľovom jazyku.

Norma je určená na prácu individuálneho prekladateľa, pracovného tímu, alebo oddelenia. Zároveň určuje zásady, ktoré sú nevyhnutné na výmenu terminologických informácií.

46. STN ISO 2108 (STN 01 0189): 2006, Informácie a dokumentácia. Medzinárodné štandardné číslovanie kníh (ISBN)

Táto norma koordinuje a štandardizuje používanie identifikačných čísel tak, aby každé medzinárodné štandardné číslo knihy (ISBN) bolo jedinečné pre titul alebo vydanie kníh alebo iných monografických publikácií vydávaných určitým vydavateľom alebo výrobcom. Špecifikuje tvorbu medzinárodného štandardného čísla knihy a umiestnenie tlačeného čísla na publikáciu.

Táto norma koordinuje a štandardizuje používanie identifikačných čísel tak, aby každé medzinárodné štandardné číslo knihy (ISBN) bolo jedinečné pre titul alebo vydanie kníh

alebo iných monografických publikácií vydávaných určitým vydavateľom alebo výrobcom. Špecifikuje tvorbu medzinárodného štandardného čísla knihy a umiestnenie tlačeneho čísla na publikáciu.

Kapitola 3 obsahuje ustanovenia o tvorbe Medzinárodného štandardného čísla knihy (ISBN).

ISBN bolo tvorené 10 číslicami zostavenými z týchto častí:

- identifikátor skupiny (t.j. národná skupina)
- identifikátor vydavateľa alebo výrobcu
- identifikátor titulu
- kontrolná číslica.

V súčasnosti je už číslo 13-miestne, na úvod bol vložený ešte jeden prvok:

- prefix (v našom prípade číslo 978).

V písanej alebo tlačenej podobe musí číslu predchádzať návestie ISBN.

Kapitola 4 obsahuje ustanovenia o umiestnení a zobrazení ISBN.

ISBN musí byť vytlačené na rube titulného listu alebo, ak to nie je možné, na spodnom okraji samotnej titulnej strany. Musí byť zároveň uvedené na spodnom okraji zadnej obálky, ak je to uskutočniteľné, a na spodnom okraji zadnej strany prebalu, ak kniha nejaký má, ak nie je možná žiadna z týchto alternatív, musí byť číslo vytlačené na niektorom z významných miest na vonkajšej strane knihy. ISBN musí byť vytlačené aj na všetkých sprievodných materiáloch. Aj všetky iné monografické publikácie musia obsahovať číslo ISBN uvedené či už na obale, kazete, krabici, cievke, rámiku a pod.

Príklad:

ISBN 978-90-70002-34-3

47. STN ISO 17933 (STN 01 0156): 2006, Informácie a dokumentácia. Výmena generických elektronických dokumentov (GEDI)

Medzinárodná norma špecifikuje formát na výmenu kópií elektronických dokumentov medzi počítačovými systémami. Formát zahŕňa definíciu hlavičky GEDI, ktorá obsahuje informácie o žiadateľovi, dodávateľovi a formáte dokumentu a príslušné bibliografické informácie.

Norma sa môže aplikovať v počítačových systémoch podporujúcich aplikácie medziknižničných výpožičiek ILL (prepojenie na normu STN ISO 10160 (STN 01 01 0151:2000, Informácie a dokumentácia. Prepojenie otvorených systémov. Medziknižničná výpožičná služba, definícia a aplikácia) a prenosu dokumentov.

48. STN ISO 639-2 (STN 01 0400): 2006, Kódy na vyjadrenie názvov jazykov. Časť 2.:

Trojmiestne abecedné kódy

Táto časť medzinárodnej normy obsahuje dva súbory trojmiestnych abecedných kódov názvov kazykov, jeden na terminologické používanie a druhý na bibliografické používanie. Súbory jazykov sú zhodné okrem dvadsiatic piatich jazykov, ktoré majú rozdielne kódy pre kritériá, ktoré sa použili na ich vytvorenie. Kódy jazykov boli pôvodne navrhnuté na používanie v knižniciach, informačných službách a vydavateľstvách tak, aby indikovali jazyk pri výmene informácií najmä v počítačových systémoch. Tieto kódy sa medzi knihovníkmi všeobecne využívajú a môžu ich prevziať terminológovia a lexikografi na akékoľvek používanie, ktoré vyžaduje vyjadrenie jazyka v kódovej forme.

49. STN ISO 1087-2 (STN 01 0012): 2006, Terminologická práca. Slovník. Časť 2.:

Počítačové aplikácie

Termíny tejto medzinárodnej terminologickej normy sa uvádzajú v zoskupeniach pod niekoľkými všeobecnými nadpismi. Termíny potrebné na definovanie iných termínov sa zvyčajne uvádzajú pred príslušnými heslami. Na uľahčenie používania sa na konci tejto časti normy STN ISO 1087 nachádza abecedný register.

Norma je upravená podľa normy STN ISO 10241. Prvky záznamu sa uvádzajú v tomto poradí:

- číslo záznamu (hesla)
- odporúčaný termín (tučne)
- skrátená forma (tučne)
- povolený termín
- neodporúčaný termín: označený ako (neodporúčaný)
- tematická oblasť [v hranatých zátvorkách]

- definícia (odkaz na iné heslo tučne, po ktorom nasleduje číslo záznamu v hranatých zátvorkách, keď sa spomína prvýkrát)
- príklad (v hranatých zátvorkách, keď sa spomína prvýkrát)
- poznámky

Okrem čísla záznamu, odporúčaného termínu a definície sa iné prvky používajú len tam, kde je to vhodné.

50. STN EN ISO 3166 (STN 01 0190): 2000, Kódy na reprezentáciu názvov krajín a ich častí. Časť 1.: Kódy krajín

Medzinárodná norma poskytuje univerzálne použiteľné kódy na reprezentáciu názvov krajín (súčasných a minulých), závislých území a ďalších oblastí osobitného geopolitického záujmu a aj ich častí.

STN ISO 3166-1 (Kódy krajín) stanovuje kódy, ktoré reprezentujú súčasné názvy krajín, závislých území a ďalších oblastí osobitného geopolitického záujmu na základe zoznamu názvov krajín poskytnutého Organizáciou spojených národov (OSN).

STN ISO 3166-2 (Kódy častí krajín) stanovuje kódy, ktoré reprezentujú názvy základných administratívnych jednotiek alebo podobných oblastí v rámci tých krajín, ktoré sú zahrnuté v norme STN ISO 3166-1.

Norma je určená na použitie v akejkoľvek aplikácii, ktorá vyžaduje vyjadrenie názvov krajín vo forme kódov, obsahuje aj základné návody na jej používanie aktualizáciu.

51. STN ISO EC 13250 (STN 01 0157): Informačné technológie. Aplikácie SGML. Mapy námetov

Medzinárodná norma upravuje normalizovaný spôsob zápisu vymeniteľnej reprezentatívnej informácie o štruktúre informačných zdrojov, používaný na definovanie tém a vzťahov medzi námetmi. Súbor jedného alebo viacerých navzájom prepojených dokumentov, v ktorom sa používa spôsob zápisu definovaný v tejto medzinárodnej norme, nazýva sa mapa námetov.

Medzi štrukturálne informácie vyjadrené mapami námetov spravidla patria:

- zoskupenia prístupných (adresovateľných) informačných objektov okolo tém („výskyty“) a
- vzťahy medzi témami („asociácie“).

Základným zápisom máp námetov je SGML, zameniteľná mapa námetov vždy pozostáva aspoň z jedného dokumentu SGML a môže zahŕňať alebo odkazovať na iné druhy informačných zdrojov. Množina informačných zdrojov, ktoré obsahujú úplnú zameniteľnú mapu námetov, môže sa špecifikovať pomocou možností „ohraničenej množiny objektov (BOS)“ definovanej architektúrou HyTime v norme ISO/IEC 10744: 1997.

Keďže rozšíriteľný značkovací jazyk (XML) je podmnožinou SGML, XML sa môže použiť ako základný zápis pre mapy námetov.

52. STN ISO EN 9000 (STN 01 0300): 2006, Systémy manažérstva kvality. Základy a slovník

Normy ISO súboru 9000 sa vypracovali, aby organizáciám všetkých typov a veľkostí pomohli zaviesť a prevádzkovať efektívne systémy manažérstva kvality:

- norma ISO 9000 opisuje základy systémov manažérstva kvality a špecifikuje terminológiu systémov manažérstva kvality
- norma ISO 9001 špecifikuje požiadavky na systé, manažérstva kvality tam, kde organizácia potrebuje dokázať svoju schopnosť poskytovať produkty, ktoré spĺňajú požiadavky zákazníka a použiteľných rpedpisov, a zameriava sa na zdôraznenie spokojnosti zákazníka
- norma ISO 9004 poskytuje návod, ktorý berie do úvahy tak efektívnosť, ako aj účinnosť systému manažérstva kvality, cieľom tejto normy je zlepšovanie výkonnosti organizácie, spokojnosť zákazníkov a ďalších uainteresovaných strán
- norma ISO 19011 poskytuje návod na audit systémov manažérstva kvality a environmentálneho manažérstva.

Ako súbor tieto normy vytvárajú súvisiacu skupinu noriem systému manažérstva kvality a uľahčujú vzákomné pochopenie v národnom a medzinárodnom obchode.

53. STN ISO 860 (STN 01 0010): 1998, Terminologická práca. Harmonizácia pojmov a termínov

Medzinárodná norma špecifikuje metodický prístup pri medzinárodnej harmonizácii pojmov, pojmových systémov, definícií, termínov a systémov termínov.

Norma sa vzťahuje na tvorbu národných a medzinárodných terminológií.

Pojmy a termíny sa v jednotlivých jazykoch a jazykových komunitách vyvíjajú rozdielne v závislosti od spoločenských, ekonomických, kultúrnych a lingvistických faktorov.

Rozdiely medzi paralelnými pojmovými systémami na jednej strane a zyvádzajúce podobnosti termínov na druhej strane spôsobujú problémy pri medzinárodnej komunikácii.

Terminologická práca je založená na pojmoch, pretože:

- rozdiely medzi pojmiami nemusia vždy byť zrejmé na úrovni termínov,
- podobnosť na úrovni termínov v rozličných jazykoch nemusí vždy znamenať, že pojmy zodpovedajúce termínom sú identické.

Snahy o harmonizáciu by sa teda vždy mali začínať na úrovni pojmov a pokračovať na úrovni termínov.

Pojmy a termíny v medzinárodných normách boli vypracované na medzinárodné použitie.

Nemusia teda byť v každom prípade vhodné na použitie v rovnakej forme v národnom kontexte.

54. STN 01 6910: 1998, Pravidlá písania a úpravy písomností

Norma určuje jednotné pravidlá písania znakov, znamienok, skratiek, značiek, čísel a zostáv pomocou štandardnej klávesnice, ďalej pravidlá účelnej a prehľadnej tvorby textu, pravidlá úpravy úradných, obchodných a osobných listov v tuzemskom styku, ako aj pravidlá úpravy cudzojazyčných úradných a obchodných listov. Účelom normy je zabezpečiť ľahšiu a jednoznačnú čitateľnosť textu, umožniť jednoduchšie a prehľadnejšie spracovanie informácií a racionálnejšiu prácu s písomnosťami. Norma zohľadňuje viaceré európske normy a zvyky, dodržiava doteraz platné STN. Je spracovaná v súlade s Pravidlami slovenského pravopisu. Pravidlá normy sa vzťahujú aj na písanie textov iných druhov písomností, napr. smerníc, správ, zápisníc, posudko a pod., okrem ich úpravy. Pri úprave osobitných druhov písomností (písomností právneho charakteru, bibliografických písomností, rukopisov určených na sadzbu a pod.) treba dodržiavať príslušné smernice a normy.

55. STN ISO 21127 (STN 01 0157): Informácie a dokumentácia. Referenčné ontológie na výmenu informácií kultúrneho dedičstva

Táto medzinárodná norma je vyvrcholením viac ako desaťročného vývoja práce Medzinárodného výboru pre dokumentáciu (CIDOC) Medzinárodnej rady múzeí (ICOM). Prvotným cieľom normy je ponúknuť pojmovú základňu pre sprostredkovanie informácií medzi organizáciami kultúrneho dedičstva, ako sú múzeá, knižnice a archívy. Táto medzinárodná norma je nástrojom, ktorý umožňuje porovnávať a harmonizovať rôznorodé a nekompatibilné informačné zdroje.

STN ISO 21127 je doménová ontológia pre informácie kultúrneho dedičstva je to formálne reprezentácia pojmovej schémy alebo pohľad na svet podriadený databázovým aplikáciám a dokumentačným systémom, ktoré sa používajú v inštitúciách kultúrneho dedičstva.

Medzinárodná norma predstavuje príručku na výmenu informácií medzi inštitúciami kultúrneho dedičstva. Jednoducho povedané, môže sa chápať ako spravované poznanie múzeí. Podrobnejšia definícia môže byť spresnená definovaním zamýšľaného a praktického rámca. Zamýšľaný rámec predstavuje širokú a maximálne kondenzovanú definíciu všeobecných princípov. Praktický rámec je definovaný odkazmi na špecifické normy múzejnej dokumentácie a výkonov. Norma pokrýva rovnaký záber ako všetky referenčné dokumenty spolu. To znamená, že správne zakódované údaje podľa akéhokoľvek z týchto referenčných dokumentov môžu byť vyjadrené v kompatibilnej forme bez najmenej straty významu.

56. STN 01 0191: 1980, Formálna úprava jednorázových bibliografických súpisov

Táto norma platí pre samostatne vydávané jednorázové bibliografické súpisy, spracovávané a vydávané vo zväzkovej podobe rôznymi inštitúciami, bibliografickými pracoviskami, knižnicami a jednotlivcami. Stanovuje ich jednotnú štruktúru a vonkajšiu úpravu.

Norma neplatí pre formálnu úpravu dokumentografických rešerší, periodických bibliografických súpisov, bibliografických správ (bibliografických súpisov spracovávaných formou súvislého textu, v ktorom sú odkazy na jednotlivé položky ďalej uvedeného súpisu dokumentov), skrytých bibliografií (vydávaných ako súčasť iných publikácií), ani pre formálnu úpravu lístkových bibliografií.

Táto norma platí pre samostatne vydávané jednorázové bibliografické súpisy, spracovávané a vydávané vo zväzkovej podobe rôznymi inštitúciami, bibliografickými pracoviskami, knižnicami a jednotlivcami. Stanovuje ich jednotnú štruktúru a vonkajšiu úpravu.

Bibliografický súpis je sekundárny dokument obsahujúci súbor bibliografických záznamov o existujúcich dokumentoch, zostavený podľa vopred stanovených zásad.

Bibliografický súpis sa má skladať z jednotlivých častí, ktoré za sebou nasledujú v nasledovnom poradí:

- obálka
- titulný list
- obsah
- úvod
- zoznam excerpovaných prameňov
- vysvetlivky
- vlastná bibliografická časť
- registre
- tiráž.

V ďalšom texte sú uvedené podrobné ustanovenia o obsahu týchto jednotlivých prvkov, ktoré musí obsahovať bibliografický súpis.

V Martine, 1.7. 2009